

Mezi Prahou a Lipskem

Od akademického roku 2014/2015 byl na Filozofické fakultě UK a na Ústavu slovanských studií Lipské univerzity zaveden bakalářský studijní program „Mezikulturní komunikace čeština – němčina / Interkulturelle Kommunikation und Translation Tschechisch – Deutsch“. Jde o vůbec první program double degree na bakalářské studijní úrovni na FF UK. Nejen o tom, jaké výhody dvojí diplom svým držitelům přináší, hovoří prof. Danuta Rytel-Schwarzová z Universität Leipzig.

Co Vás přivedlo na myšlenku založení double degree studia?

Popravdě doktor Tomáš Svoboda z Ústavu translatologie Vaší fakulty, který mi před několika lety navrhl spolupráci našich ústavů v oblasti translatologie, nejednalo se ještě tehdy o double degree. Nejprve jsem musela tu lákavou nabídku odmítnout – na univerzitě v Lipsku se sice dřív vyučovalo tlumočnictví němčina-čeština, ale zrovna končilo. Dát programu šanci se naštěstí rozhodla rektorka univerzity prof. Beate Schücking s odůvodněním, že pokud je to spolupráce s Prahou, musí se alespoň zkusit. Velkou motivací byla také podpora programu ze strany DAAD (Deutscher Akademischer Austauschdienst). Na programu jsme začali pracovat v roce 2012. Dnes musíme říci, že je to opravdu dlouhá a obtížná cesta. Přece se povedlo: máme první absolventku a tento rok budou ještě čtyři další.

V jaké etapě studia probíhá výměna studentů mezi Lipskem a Prahou?

Program je záměrně koncipován tak, aby spolu studenti strávili co nejvíce času. Na hostitelských univerzitách se proto nestřídají současně – tím by byl potenciál společného studia v podstatě zmarněn. Čeští studenti disponují pokročilými znalostmi němčiny, už když jsou do programu přijímáni. Mohou tedy v Lipsku strávit už 3. a 4. semestr, poté co si v prvních dvou semestrech osvojili základy translatologie, kontrastivní lingvistiky a literární a kulturní historie. Jejich znalost

oboru i jazyka už je na takové úrovni, že pro ně má pobyt na německé univerzitě smysl.

V čem je situace německých studentů jiná?

Při zahájení studia část lipských studentů neumí česky – buď vůbec, nebo ne dostatečně. Jejich příprava v prvních semestrech studia proto míří vedle translatologických kompetencí především k osvojení jazyka. Ve 3. a 4. semestru své znalosti češtiny ještě více prohloubí, mimo jiné i díky tandemové spolupráci s českými studenty, kteří v té době na německé univerzitě pobývají. To, že oni se do Prahy přesunou až v 5. a 6. semestru, je mnohem efektivnější. Díky tomuto harmonogramu tak spolu čeští a němečtí studenti stráví kontinuálně 4 semestry.

Není takový program sociálně selektivní – neodrazují některé studenty vyšší finanční nároky spojené se studiem v zahraničí?

Obě univerzity se dohodly, že všichni němečtí i čeští studenti zapojení do programu budou během zahraničního pobytu osvobozeni od veškerých poplatků za studium. Náklady na pobyt německých studentů v Česku pak formou stipendií hradí zmíněný Deutscher Akademischer Austauschdienst, čeští studenti mohou za stejným účelem využívat program Erasmus+ nebo požádat o podporu Česko-německý fond budoucnosti. Úspěšnost takových žádostí je velmi vysoká.

Je o program mezi studenty zájem?

Ano, a to přesto, že je relativně nový. Přijímáme z kapacitních důvodů zatím mezi 5 a 10 studenty z každé země, zájem zejména na české straně je ale mnohonásobně vyšší.

Na konci studia tedy studenti získají dva plnohodnotné diplomy?

Ano, dva, platné jen společně. Uznávají je obě země, pro případné další studium nebo doložení kvalifikační úrovně není třeba žádné nostrifikace.

V čem spatřujete největší přínos tohoto studia?

Absolventi si během studia osvojí všechny schopnosti a dovednosti na úrovni bakalářského studia, které jsou potřebné pro výkon překladatelské a tlumočnické činnosti. Program pak opustí jako vysoce kvalifikovaní tlumočníci a překladatelé pro jazyk německý a český, kteří budou disponovat znalostmi kulturních specifik dané jazykové oblasti. Nadto ale program studentům zprostředkuje – zejména díky tandemové výuce – řadu užitečných osobních kontaktů i mimostudijních zkušeností, např. v rámci nabízených praxí či volnočasových aktivit na partnerské univerzitě.

Nedokáže tohle zajistit i Erasmus+?

Erasmus+ je od tohoto programu značně odlišný. Na Erasmus student přijede, a nikoho v novém prostředí nezná. Tady zná vyučující, kteří mezi oběma univerzitami od začátku přejíždějí, zná své kolegy, má přesně stanovený studijní plán i nabídku zájmových činností. Kromě toho žádný pobyt z programu Erasmus mu neumožní strávit v kontaktu s jednou studijní skupinou z partnerské univerzity 4 semestry.

Nečiní to pak ovšem z vlastního bakalářského studia translatologie program druhého řádu? Nesvádí to k představě, že ti translatologové, kteří nestudovali rok v Lipsku, nejsou stejně kvalitní?

Rozhodně ne, už proto, že v Lipsku je to jediná možnost studovat česko-německou translatologii a v Praze srovnáváte

dva nesrovnatelné programy. V případě studijního programu „Mezikulturní komunikace čeština – němčina / Interkulturelle Kommunikation und Translation Tschechisch – Deutsch“ se v pražském Ústavu translatologie jedná o jednooborový studijní program. Ostatní bakalářské programy jsou povinně dvouoborové. Jejich absolventi získávají jiný typ odbornosti, jinou kvalifikaci.

Jak vidíte budoucnost programu? V SRN houfně zanikají katedry bohemistiky; nepotká podobný osud i bohemistiku v Lipsku?

Jsem přesvědčená, že ne. Lipská univerzita je tradičním partnerem Univerzity Karlovy. Vznikla v podstatě na půdorysu Karlova vysokého učení, když z něj v roce 1409 v reakci na Kutnohorský dekret odešla velká část studentů i učitelů. To je v našem vzájemném vztahu pořád nějak přítomné. Zatímco na některých univerzitách Německa je bohemistika bohužel na ústupu, u nás jsou všechna místa obsazená a do budoucna se dívám optimisticky.

Na závěr by byl moc pěkný nějaký romantický příběh, paní profesorko. Nemáte mezi studenty double degree programu nějakou mezinárodní mileneckou dvojici, když jsou spolu tak dlouho?

Mezi těmihle zrovna ne, ale možná je to jen otázka času. Mezi lidmi z výměnných pobytů už máme i manželský pár. Společné studium, společný zájem velmi spojuje, podobně jako objevování

města v ochotném doprovodu. I tohle s sebou náš program samozřejmě přináší.

Petr Kukač, mluvčí FF UK

Obrázek č. 1: *Barbora Bock, držitelka prvního diplomu z uvedeného double degree programu*

Obrázek č. 2: *Prof. Danuta Rytel-Schwarz a PhDr. Tomáš Svoboda, Ph.D.*